

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68.

Fylke: Buskeruds.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Nes.

Emne: Bålbranning på visse
dager i året.

Bygdelag:

Oppskr. av: Ola S. Aasen.

Gard: Aasen.

(adresse): Nesbyen.

G.nr. 80. Br.nr. 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Namn.

1) Bål.

2) Ja det blir nytta både bål og varme så som bufars varme.

3) Ja det er helst det.

Tida.

4) Ja for sytti fem år siden hus=
=kerat det vart brant bål jule
aften om morgon, men det var
vel kanskje for å sjå og hugge
jule ved, for det var ved vearjule
dem brante dette bålet. Vedem
dem brukte ved dette ^{høve} var helst
en fyrirat el so.

5) Dette er nok ukjent for mig.

6) Ukjent for mig.

7) Også ukjent.

8) a.) Ja det vart nok brukt like
til i det siste, men nu er det så
at si slut med det.

b.) Ikke som jeg har hørt om.

c.) Ja men det var nok helst på
søstene det vart brukt har jeg hørt.

d) Ja det blev nok brukt og det hender kjeldes andnu skundam men det er nu helst ved en sater dette skjer og da må det helst være på ei høgd, det er brukt dem bruker til brande, og det er nu helst ungdom som fore tar dette.

9) Jeg har hørt om at dem brante bål første kvelden dem var på setra, det var stols-ild dem kalte det, men det er nok vist ganske længe siden, men jeg hørte mine besteforældre snakke om det.

10) Det var vist det var varmt, og kjyrene skjena, så tente dem opp varme for at få røik så krøtøra gik balt i røiken for å bli kvit fluene, men det var nu bare i fjellet dem kunde føre det da.

11) Ja det var om dagen dem tente bål for krøtøra. Jansok bålet blev brant jansok eftan.

12) Jansok bålet blev tent om kvelden ved ni el ti tiden.

13) Det brant da en tid utover natta, det var efter som dem var flinke til og friske på med ny brensel det. Staden.

14) Det kunde nok være lit forskjelligt det, men det var nu helst på ei høgd mange stæer.

Fler i mitten av bygda så var det i det siste på en gammel ekserplas dem brante bål, for der hold dem jansok læiken.

Men i eldre tid så var det på
ei høgd, ja det var sogar på flauö
hogder i bygda siges det.

15) Det kunde det nok vara lit
forskjæligt med, men helst blev
jansak og alsak bålet brent på
samme staden.

16) Nei det har jeg aldrig hørt om.

17) Jeg har hørt om bål-ild men
vad det egentlig var det har jeg nok
ikke græie på, men antagelig var det
på senere dem var brugt, jeg har
bare så at si hørt navnet.

Dei som stiller med bålet
og tenner det.

18) Det var helst ungdommar som
laga istand og brante bål.

19) Ja vist dei vildø so, ja gjentene
var nok med på dette.

20) Ja det er nok det, foresten så er det
næsten slut med å brane bål nu.

21) Det var og er nok hiddels det, det
var nu helst ungdomslaga som tok
sig av det på slutten, for en femti-
seksti år siden dem tok til med det.

22) Det kjander jeg ikke noget til her.

Forleis dei bygde bålet.

23) Det var nu forskjæligt med det da,
var det der det var godt for stein
so laga dei jærnö ein rund ring mee
stein der dei skulde ha bålet.

24) Det var nok vad som helst det
da, men i lit eldre tid så var det
nu byirøtter dem brugte for dem brant
best og vara længst. Men i det siste
så var det en some fjere tune som dem
lytt med nogen ved, eller agrå om

gammel båt, el noget som brant godt.

25) Det kjænder jeg ikke noget til.

Harliis dei fekkbal-ivyrke.

26) Dei fekk dem vel helst el dem betalte lit for dem, men helst så fikk dem bransel til bälene.

27) Ja helst det, og det gjorde dem.

28) Det var ikke så nøie med det i eldre tider, her det var skog runt om kring her kunde dem naske til lit av vert til at brände.

29) Nei ikke så vit jeg har hørt.

30) Nei nu er det nok slut med bäl branding så at si over alt her. Harliis bålet skulle vera.

31) Ja nei like store varo det no ikke, men like på skap kunde dem nok vara, men alsok bala var nok småo på slutten dem bare nåde af en liten varme så at si.

32) Ja ungdommen vilde jarne det at bålet skulde vara stort og lyse stort og da var det am at järe a få til så meget bransel som muligt og helst bransel som brant godt, og da var tyii-råtene det beste for dem brant best og gav største flamma.

33) Ja det var hoved saken det for ungdommen da.

34) Det var ikke altid det var am at järe at det råk mykji, men vilde man ha det til at røke meget så var det å ha noget råt bar oppå så blev det nok råk nok.

35) Ja for at få til lit mara så var det å få det til at bli et hav av gniistar, og da var det å kaste en sten borti.

Hva bålet skulle tena til.

36) Det vet jeg nok ikke, men jansak-
bålet var nu vel helst for maro, eller
det var en efter levning av missamens
opringem. Men en del av de andre bål
var vel en slags overtro dem hadde til dem
fra atigjenerne. Tidene må en helst tro.

37) Trule var det noget slikt dem
mente med det må man tro.

38) Det hente nok det til maro og
spas og gøi, det var vel en slags overtro
det også må man tænke sig.

39) Det kan nok hende at dem hadde
et eller andet dem syde dette til feks
var kjeristen demser var og var bryll-
laufrut skulde stå, gneistregnet var
sagn på var stort bryllaufrut skulde
bli, å lignende noget slikt.

Ljølve festen ved bålet

40) Det blev nemt som jansok-
leik, eller santhans leik.

41) Nei dei eldre var også med
for det neste da, han får da si
endel av dem da, og de andre sat
hjemme.

42) Aa nei bålet sløkna no då det
læi uspå natta det, især vist
det var dans i nærheten.

43) Aa nei ikke akkurat det, det var
helst til det at det var en eller
anden som kokte kaffi, og hadde
lit småtri til som dem solkte.

Men brenderin hadde nok mange
med sig på jansok leikern.

Men neste hadde nok vist dei
fjaste med sig så jeg har set da.

44) Dansen foregik ut stykke fra

6
bålet, og hjørne med flere spelemen
og flere dansar ringer, der det var
ram til det.

45) Ja det hent nok det av enkelte
som vilde vise at dem var friske,
eller dem var lit fulle.

46) Ja det gjorde dem også som da.

47) Nei det kjender jeg ikke til.

48) Jeg husker ifarten ikke noget mer.
Skikken idag.

49) Dem ser på det som noget
arlekt som en gang har vært, og
at det har vært en gammel skik
som ingen tradisjon har længje.

50) Den er nu dødt aldeles bort
nu, det er ikke som det første
jeg kan huske for en syfti år
il vel så det, og før den tid var
det nok vist mer i bruk. Etter
som gamle folk har fortalt

51) Ja det er vel med det som
med meget andet, det går bort
disse gamle skikkene, for det
blir like som sat tilsides meget
av det gamle, og en del nyt
sat i bruk, så det er vel
livets gang kanskje.